

מה אומר לך, אתי חסיד, התרשמתי. אבל בכל זאת מיותר. וחבל.

אולי יש כאן מעין התרסה. נגד הפריסטים (כן, גם אני נאלץ לפעמים להשתמש במילים זרות), נגד המשוגעים לטעם העברית של הדור הקודם והתרגומים ההם, נגד מטיפי הוועד להגן חלת הלשון או "פינת הלשון" שהיא לפעמים בעיונותינו הרבים. לשונם של מלקי איבר אחר באנטומיה האנושית. ירון פריד מנסה בלי ספק את כוחו בג'סטרות בלתי-יעילות כשהוא מתפתה לנסח את הוראתו בלתי-אביביות שלו (כאילו שתל-אביביות מחייבת הצטרפות! בסיגנון זה: "בלי שמך בושה אני מרשה לך לעצמי לנצל את רמנות חגיגית זאת כדי להודות בפרהסייה, הוראה שאין ממנה חזרה, שארץ-ישראל שלי מתחילה ונגמרת בלתי-אביב. מוחץ לתל-אביב As far as I am concerned לא נודעת שום חשיבות לשום דבר, Whatsoever. חיים בוודאי אין הם".

רבים נאים (מילה לא אופנתית), מתקבלים מאד על הדעת — בעיקר כשהם מלווים מידי בסייגים: "טובי, כרושע, שטחי, צראופקים ומטומטם כולי שזה יישמע, זאת הצהרה הדרושה, אולי היחידה, שאני, בישראל, מסוגל לעמוד מאחוריה בשלב הנוכחי של חיי". אל דאגה, ירון, גם לא נדרש ממך שום הצהרה אחרת. אבל מרוע אתה חושש לשייך לומר את הדברים בלי להסתתר מאחורי. עשיית "שרירים" צינית ומתאנגלות. אדרבה, אמור את הדברים בלשונך וצפצף על המסטינים. אפילו אם אתה, עכשיו לומר בימוי תיאטרון בלונדון. אחרי הכל, מה רע בקצת תיאטרון (אצלנו יש כמרומה הרבה יותר מדי) והאם זה פשע לתל-אביב לבלות כמה שנים בלונדון, עברך למשל (גימה טוביטבית) ישב בה (לא כבתי-כלא, חלילה) יותר מ-10 שנים. Whatsoever. ואולי גם מסכים איתך מכל לב. יהיה בה אשר יהיה, חיים בוודאי אין בלונדון.

אנחנו כנראה כאמת חברה צרה, לחוצה, לוחצת, מאיימת, מקדשת שקרים, מפרזת, סיסמיות בלי הרף, אם ארם צעיר (בן 23) חושש עד כדי כך לעמוד על שלו, על זכותו להגדיר את עצמו, את זהותו, את מקומו. ואם עכשיו כך, מה יהיה עלינו בעידן שאקרי פרץ-שורף-גגרי הבא עלינו לטובה אבל, סליחה, בלי פוליטיקה.

הפחד ממחויבות

כמה מהרעות-החולות שמנתי אתראיות (אש-מות) כנראה גם למה שהוא בעיני התופעה"ה-המזוקרת ביותר לעין בחוכרת הנהדרת האות הפחד ממחויבות, החשש מחר-צדדיות וחר-משמיות, הנטייה לאמביוולנטיות, היציאה כנגד המחולטיות של האתמול כמו גם נגד הדיעות הקדומות שלו, הפרות הקדושות שלו, הטאבוים האחרונים שנתרו, מריבות המאסף (מי רצה את ארלוורוב?), כל הבלי האתמול ומיגבלותיו. מכאן אותה הערפה על עמדות בוטות, ציניות וניהיליסטיות כביכול, מצד אחד, כמו גם, אצל הרציניים שבכותבים, אותה החרות מטייגת שאינה מעידה בהכרח על חשיבות עצמית מופרזת. כך למשל ברבריה המרשימים של רונית מטלון, הספרותית שבחבורה, שבהם היא מנסה להגיד ליד מידענות ברבר וזהותה, באמצעות חשבונה עם המקום הנידח (שם-התואר הוא שלה) שבו גילתה: "מועצה מקומית גני-קוה".

אם הייתי צריך להביא כמהירות ציטטה אחת כדי להפריך את המליצה הידועה על היות האדם "תבנית נוף מולדתו", הייתי מצטט פיסקה, כמעט כל פיסקה, מתוך רשימתה של כותבת זאת.

למשל הפיסקה הבאה: "כאלה היו, פחות או יותר, הביורגאפיות שלהם שבמידה רבה טבעו את פרצופו של המקום הזה, אם אכן היה לו: כולם רור ראשון של בני מהגרים מיורחים ברובם, עם שברים כאלה או אחרים בחייהם, שהיו עם אבות עם חליפת פסים ונעליים שני צבעים, ששיחקו אותה בגדול, שפוטטו על איוו קפרייה מגלומנית, שהשחיתה אותם ואת בניהם לאיפחות מסימנה תקווה והוליס-רקות של חיים".

איוו כתיבה רגישה. נכונה לעכשיו, עם כל המגביל שבכך. באמת בלגן: ויווה הרפעימי של סלגן, עברית מדוברת ולשון יצירתית, מוגהת. ובכל זאת: עור אחר. מעשה כילאיים, אבל גם מעשה בראשית. ואולי מעשה ראשית.

ואולי אני טועה. אולי דווקא העובדה שגולדה במקום שבו נולדה וגדלה בו, מקום שבני ובנותיו נתנסו בניסיונו הגס של העולם החיצוני ל"הצד את יבית-התהורה שלו" וגם שלהם, דווקא עויב דה זו היא שהולידה כאן את הרגישות המיוחדת, המיוחדת כל כך. כמו גם את הצורך הכפייתי כמעט להזדהות ולהסתייג, לסירוגין. להסתייג ולהזדהות, חלי-

כולם פחדנים

יש כמובן מידה של עוול בהכללה ה"נוער הישראלי", אבל לגבי אין הבדל במידת האומץ בין הנוער הקיבוצי שיוצא לג'ונגלי דרום-אמריקה וקסטה של שלמה ארצי בווקמנו, לבין הנוער שדוקר ונדקר בפתחי דיסקוטקים מדיני אלמוות: כולם פחדנים. חינוך מוטעה והחדרת ערכים מעוותים שנמשכו שנים שיתקו לאנשים את הדימיון. אחת הדוגמות המדהימות היא העובדה, שכבר שנים לא צמח לנוער מנהיג מתוכו. הנוער הפוליטי מצטרף כעסקן צעיר לתנועת-הנוער על אחת ה"מיסלונות ומונחה למעלה על-ידי עסקן מבוגר שמונחה למעלה על-ידי עסקן זקן וכן הלאה. בטרבות התופעה קיצונית עוד יותר. נערות בנות 16 מתעלפות בפארקים לצלילי זמרים בני 40 ויותר. מהבחינה הזו דומה הקשר בין הנוער לגיבורי-התרבות שלו לקשר שבין העם ומנהיגיו הפוליטיים: אין קשר, יש ניתוק גמור. הם ואנחנו.

אהרן מישור

אכן, חצי העם

אכן חצי-העם. ארון-הספרים היהודי מלא כתבי גברים. רוב המחברים קרויים על שם יצירותיהם וזכו לחיי עולם בלימוד. בכל פעם שפותח תלמיד-הכם את הגמרא נעזרים לחיים גם רבנו חננאל, הר"ף וה"מרדכי. מתוך הקיים אי-אפשר ללמוד על החסר, אבל אני בטוחה שלצד הגברים המופלאים ההם חיו נשים מופלאות לא פחות: אחיותיהם, אהובותיהם, נשיהם, אמותיהם ובנותיהם, שלו זכו לאותה מיסגרת-לימוד היה להן סיכוי לכתוב יציאות גדולות. לא נותר לנו אלא להצטער על שאין בידינו מסכת "נשים", שעניינה גב-ריס, אלוהים והעולם מנקודת-מבט נשית. אין לנו זכר וסימן למחשבת הנשים. תרבותנו, המילולית מאוד, מקפידה שדברים ייאמרו בשם אומרים, אך מתעלמת מחצי-העם כאילו לא היה.

רות קלדרון

נאום

נמאסו עלי המילחמות שלך. נמאסה עלי האמת הגדולה שנושבת תמיד ברוחך והאמת האחרת שנושבת גם כן. נמאסה עלי רצחונותך המלוכנית. נמאסו עלי גוויות האלילים שרוצצו אל מיזבחוחיתך. לא יכולתי לעמוד בנוף הקדמוני שנישק פעם מחלונות ביתי. שנאתי ללכת בעיקבות מלכים ומורדים. פחדתי מהתחשבה היום-יומית הספוגה באבנים: כך תחיה על חרבך, לנצח. ויחד עם כל אלה, מאסתי במבטך הגא והמתייהר מערבה, אל כביש ירושלים-תל-אביב.

ניל חובב

קיצור דרך

נסיעתי ללונדון, כמו נסיעותיהם של הרבה צעירים ישראלים אחרים, אינה מב-טאת חיפוש אחרי איזה אור גנוז. הלימודים בבירה האנגלית לא בהכרח יחכימו אותי יותר מלימודים בארץ. זאת השאיפה להרחיב קצת את קשת האפשרויות, לקצר את הדרך אל האולטימטיביות ואולי, בכל זאת, גם לבדוק ברצינות את אחד המו-דלים לחיקוי המובהקים של תל-אביב, מכורתי היקרה, עד שיבוא השיעמום ה"טיבעי גם מזה (כמו השיעמום מתל-אביב) או עד שיבואו הנוגעים הטיבעיים לתל-אביב. עד אז, כאמור, הכל נראה מכאן כמו נוף בתימי צר מאוד, והעיקר לא לפחד כלל.

ירון פריד

פולחן המוות

היראהורים נוגים. האבות המייסדים המהפכנים פינו את מקומם למנהיגי המנגנון, לאנשי השרות והביצוע, לשומרי הסדר והסטאטוס-קוו, לטקטיקאים ול-שורדנים פוליטיים. המנהיגים האירופים הצעירים נראים מנהיגי תרבות-פנאי בהשוואה לכבדות הרתי-הגורל של המנהיגים הישראלים. ערכי החיים ואיכותם הם מישניים בתהליך קבלת ההחלטות בפוליטיקה הישראלית. מול פולחן הילור-דה עומד פולחן המוות והשכול. הדור הנוצח 20-10 שנה לאחר דוד התקומה התירחק ממיטות ההשמדה ונצמד, או מני-סה להיצמד, לערכי החיים. גם כשמדובר בבנה-ביתך בשומרון, או מאחורי גדרות-התיל של חבל קטיף, הדגש בכל מיקרה הוא על המיפלים בוויולה ולא על מיגור הערבים. אולי אולת-היד היא בגלל שה-מנהיגים זקנים מותשים, האחוזים עדיין בביעותי השואה, ואולי כל העניין עומד על כך שהם פשוט התיישנו. אלה מסרים של שלום יש לכל אחת מהמיפלות הגדולות במערכת-הבחירות הזאת! באין אופציה ירדנית (פרס) ובאין "פלסטטינים תרבו-תים" בני-שיחה על נכונותם להסתפח סו-פית לארץ-ישראל הגדולה (שמר), וכאשר יש ויש אינתיפאדה מתלהמת, רק לכהנא יש תוכניות מסודרות. אחי חסיד

אהבים את הגיהנום

עברו שלוש שנים והייתי אמור, מטבע הדברים, להתיי את הקשר שלי עם האוניברסיטה. אפילו חמור, כפי שאמר הפרופ' ישעיהו לייבוץ באירוניה, יקבל תואר בוגר אם תקשור אותו שלוש שנים באוניברסיטה. אני אישית לא קיבלתי את התואר המ-יחול. וזאת, ראשית מפני שאינני חמור, ושנית מפני שנתקלתי בבעיות מרובות שגרמו לי סבל שנים לאחר-מכן. אבל כל זה איננו אופייני, כמובן, למיקרים אחר-ריס. כך או כך, הייתי מוכרח לצאת אל החיים, עם כל המוות שעושים לך, ועם כל הגיהנום שעושה לך "האחר", כפי שסיכם ז'אן-פול סארטר ב"דלתיים סגורות".

חיינו של הערבי הישראלי (על אף ההי-

בטים הימים שבהם), הם הווי אכזרי, מר-אליס. אולם אנוכי, ורוב רובם של הער-בים, אהבים את הגיהנום הזה כי הוא מולדתם. רובם מקווים ש"האחר" הרע יעלם. בסופו של דבר, כפי ששלמו ה"מישקפיים השקופים מהפנים של היהודי.

פריד נ'אנ

השמאלית והתבנית

שמאלנית: אני בסדר. באמת אני בסדר. שמעת, "מיעד" אומרת "מאשי" זה. הדלקת המשאות גורמת לי עיניים אנון של האף. להק כפירים טס מביא אותי לדבר על ביזבוז ועל צדק סוציאלי. מראה דגל מונף מפיק הערות על סמרטוט צבעוני.

מדינה איננה ערך. לא. לא. לא אצלי. לאומיות היא ביטוי ליצר הרע שבלב האדם. טכסים, המנונים וסמלים הם עניין פרימיטיבי, ולי, לי אין חפץ בכך. רק של-עיתים, בסיום הפגנות, לרגע בחושך, אני קצת תוהה מדוע אני מתרוצצת להגן על זכותם הלגיטימית של בני עם אחר לנופף בסמרטוט צבעוני.

אל תטעו בי. אני עדיין שייכת. תומכת בלהט זכות השכנים לבטא את יצר הרע השוכן בקירבם.

תבנית נוף מולדת: האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו. כמה ייסורי נעורים היו נחשכים ממני אילו הקדמתי להבין שנוף מולדתי אינו אלא גופם החמים של בתי-הקפה, שאמא אדמה איננה אמי הטיבעית, שביתי שלי אינו אל מול גולן.

להתבגר בישראל; הטיולים האיומים בחיק-הטבע. עלמים בעלי מפות סודיות נוטלים אותך, עקוצה, שרטה וכמהה למקלחת, אל מעיין סודי בתוך ואדי סודי — הם מצפים ממך להתמוגג ולהתמוגג עם הזריחה. להתמוגג עם השקיעה. להת-מוג עם ציפצוף הציפורים ועם פיקפוף המים. בנגועים את נזכרת באולם-הקול"נוע הצונן ובסרט של טרון שמציג אותה שעה בעיר, אך עושה על פניך הבעה ערפילית של אושר טיבעי ומנסה לנוע בקצב הטבע, כאותן יעלותהן שחומות ורזות להכעיס צצמתן מוטלת על כתפן, כאותן יפהפיות העולות מן המישועלים.

ניל הישראלי

יס-תיכונית נקיטש

היס-תיכונית היא תוצר החיכוך של שתי התרבויות. כאשר עצם החיכוך הוא קיטש. היס-תיכונית אינה אלא אחיות-עיניים, מאווייו של תייר מחורמן שבא לחפש זיון אקזוטי, מס-שפתיים של האירופי שאיננו יכול להתמודד עם התרבות הערבית האור-תנטית, ההשתקפות הפשטנית של המזרח, בעיניו של התייר האמריקאי המטומטם, שמצלם ומצלם. להלן היס-תיכוניות, או, להלן ביירות. העיר היפה ביותר במזרח, לכל הדיעות, הגילום המופנז ביותר של השקר היס-תיכוני. ובכן, להלן המוסיקה שלהם, שאיננה אלא מוסיקה יס-תיכונית, אותה אשפה תרבותית, שדווקא בה בחרו המיזרחים שתייצג אותם במה שנקרא "התרבות הישראלית". בכן, המיזרחים קפצו אל היס-תיכוניות, הם קפצו באמצעות היס-תיכוניות, וכמובן שהאשכנזים ישמחו בזה, הרי זוהי תרבות מזויפת, קל מאוד להביס את חיים משה, היתה לנו בעייה אם הייתם מביאים משהו יותר אמיתי, והרי מדובר כאן במאבק, זה לא פיקניק, אנחנו נאבקים על מקום ועל דומיננטיות בתרבות חדשה שהולכת להיות כאן, אז תראו את ההסכם שלנו, שאנחנו ניתן לכם שעה ביום ברדיו, באי-אם, בשביל המוסיקה המגעילה שלכם, ואתם תיתנו לנו שקט.

תשמעו את החיים משה שלכם, ותעזבו אותנו מהשלמה בר הזה עם השיניים הר-קובות שלו, ותעזבו אותנו מהתיסכולים העדתיים שלכם, ומהתרנוגול-כפרות שלכם, ומהדי-די-טי שלכם, ומהסוציאליזם שלכם, ומהשכונות-מצוקה שלכם, ומהפנתרים השחורים שלכם, ומערי-הפיתוח שלכם, אתם תשמעו את המוסיקה הפשוטה והנפלאה הזאת, שלא פעם גם אנחנו נהנים נורא לשמוע אותה, זה גורם לנו ריגוש פשוט ונעים, שלמרות המורכבות שלנו כבני-אדם, ולמרות שאנחנו די הורגנו לשמוע דברים קצת יותר מורכבים מזה, לפעמים גם אנחנו נהנים מזה, כן, ובכן, אז אתם תשמעו את זה ותשאירו לנו לטפל בבעיות הכואבות באמת של המדינה. ובחירות תצעקו בגין בגין. הני לכם טענות על הגאוה העדתית הפגועה שלכם, אז הבאנו לכם את בגין, ועד נובמבר נמצא לו מחליף. זו לא בעייה ותרואו שהמיזרחים יחתמו על זה. למה לא. גם למיזרחים זה נוח, ההימלטות תמיד נוחה, הקפיצה תמיד נוחה.

אמיר בוננ'י

והתביישו. לא היתה האינטימיות הדביקה בדרך-כלל של המעמדים האלה, והזרות דבקה גם ביחס של המשתתפים לעצמם. היו נאומים כלשהם, אקורד ליווי רחוק ומיותר, ומישהו ליד דיבר על פצע מן העבר, על השפלה בפגימה רחית שבה למד בנעוריו... היה הצירוף הזה של אנונימיות ושינוף ששעה פתאום מעמר חברתי: חדש, לא

פות. "הרי להפגנת המחאה שאירגנה בשעתו תנור-עץ שלום נענשו עם אנשי כפר שלהם ברחבת העיריה בתל-אביב מצאתי את עצמי הולכת (ש"י) מו לב לניסוח (נ"ו), מצטודדת כמו רבים שמצאו את עצמם באיוו ברית רגעית, משונה. ככה עמרו שם: לבושים היטב בדרך כלל, מכל מיני פינות של החברה, כאלה שעשו את זה

ברור, מתחנך, נזרק להרבה כיוונים, מין, תלושים מיורחים".

רחוק ומיותר

כמה זרות וקירבה, קירבה והתרחקות, אמירה ושלילתה, הגדרה והרצון המיירי להימלט מצ"י (המשך בעמוד 31)